

arhiz

arheologija | arhivistika | historija | izvori | znanost

1. ArHIZ konferencija

PROGRAMSKA KNJIŽICA

ARHEOLOŠKI MUZEJ U ZAGREBU

Zagreb, 24. siječnja 2020.

1. ArHIZ KONFERENCIJA,
znanstvena konferencija s međunarodnim sudjelovanjem,
Zagreb, 24. siječnja 2020.

POKROVITELJ:
Grad Zagreb

PODUPIRATELJ:
Valdir

DOMAĆIN:
Arheološki muzej u Zagrebu

SUORGANIZATORI:
Arheološki muzej u Zagrebu
Historijski arhiv Sarajevo
Historijski muzej Bosne i Hercegovine
Hrvatski prirodoslovni muzej
Hrvatski restauratorski zavod
Muzej grada Zagreba
Zagrebačko arhivističko društvo
Zgodovinski arhiv Ljubljana

PROGRAMSKI ODBOR:
Branka Molnar, Vesna Leiner, Vinko Ivić, Sanjin Mihelić, Luka Štefan,
Ana Azinović Bebek, Tatjana Vlahović

ORGANIZACIJSKI ODBOR:
Branka Molnar, Vesna Leiner, Vinko Ivić, Luka Štefan, Sanja Sekulić, Magdalena Kuleš

KONFERENCIJA je zamišljena kao mjesto susreta, kao brainstorming i umrežavanje stručnjaka iz područja arheologije, arhivistike, muzeologije, knjižničarstva, povijesti i drugih znanosti, koji svakodnevno rade s izvorima te ih identificiraju, tumače i interpretiraju. Posebna je pažnja posvećena pitanju dostupnosti izvora svim društvenim skupinama, uključujući i one najranjivije, osobe s invaliditetom.

(B.M.)

1. ArHIZ konferencija

PROGRAMSKA KNJIŽICA

NASLOVI I SAŽETCI

ovdje su objavljeni bez lektorskih intervencija
i na jeziku na kojem su sastavljeni.

UREDILA: Branka Molnar

INFORMACIJE IZ DUBINE ZEMLJE - ANALIZA I INTERPRETACIJA

1. Arheologija – povlastica i odgovornost bivanja na izvoru

(Aleksandra BUGAR)

Primarni izvor u arheologiji je arheološki nalaz i njegov kontekst. Arheološka metodologija istraživanja te posljedično pronalazak arheoloških nalaza, a potom i njihova analiza i interpretacija, kompleksna je i obvezujuća. Ujedno je to uzbudljivi dio priče, jer povlastica je biti na samom izvoru, ali i velika odgovornost istraživača prilikom terenskog istraživanja i dokumentiranja arheoloških nalaza. U arheologiji je kontekst nalaza presudan za njegovu interpretaciju, ali na mnoga pitanja teško je naći jednoznačne odgovore. Interdisciplinarnim pristupom, informacije dobivene arheološkim istraživanjem nadopunjuju se drugim dostupnim izvorima (povijesnim, geografskim, etnografskim...) i s podacima proizilim iz prirodosnanstvenih analiza. Kroz objedinjena znanja i kritičku analizu svih dostupnih podataka, arheologija nastoji svjedočanstva prošlosti pravilno interpretirati i prezentirati.

2. Ljudske kosti kao izvor informacija

(Željka BEDIĆ)

Prilikom arheoloških kampanja, groblja su često predmet istraživanja pa samim time ljudske kosti čine velik dio arheoloških nalaza. U prošlosti su takvi nalazi bili zanemarivani dok je prednost bila data drugim artefaktima poput nakita, keramike ili oružja.

S razvojem fizičke antropologije u 20. stoljeću i proučavanjem ljudskih ostataka omogućen je pristup novim oblicima podataka. Ponekad su te vrste podataka jedini način koji istraživaču omogućuje interpretiranje nalaza. Ovisno o sačuvanosti materijala, analiza kostura može otkriti spol i starost pokojnika, bolesti koje je preživio ili od kojih je umro, vrstu prehrane tijekom života, u kakvom je okruženju živio - mirnom ili nasilnom i slično. Kada se ti podaci akumuliraju, dobiva se uvid u način i kvalitetu života populacije koja je živjela na određenom području u određenom vremenskom razdoblju.

Iako kosti služe kao neizostavan dio informacija, u najvećem broju slučajeva tek uz prikupljanje ostalih podataka dobivenih na temelju dokumentacije, artefakata, pisanih izvora, datacije i drugoga, može se dobiti uvid u širu sliku nekog nalazišta.

3. Grobovi: ogledalo vjere i tradicije ranoga novog vijeka

(Luka ŠTEFAN)

Pojam religije danas predstavlja kompleksan sustav vjerovanja u božansko i nadnaravno. Javlja se već u prapovijesti iz čovjekove težnje za objašnjenjem svakidašnjih pojava poput izmjene godišnjih doba, grmljavine, ali i zbog straha od smrti i prolaznosti života. Upravo se zato javljaju i prva božanstva, u početku ženska, s priležnikom koji se svake godine simbolično rađa i umire. Takva vjerovanja prerastaju u misterijske religije tijekom antike te se uz postepene regionalne prilagodbe razvijaju u velike monoteističke religije poput kršćanstva koje je i danas primarno na prostoru Hrvatske. No, iako je i tijekom ranog novog vijeka ova religija promovirala vjeru u jednoga Boga, zadržale su se i neke srednjovjekovne tradicije, što je između ostalog vidljivo i kod ukopa. Pojavom kuge ljudi se pokušavaju na različite načine zaštititi od

nedaća pa dolazi i do povećane produkcije svetačkih medaljica s prikazom svetaca kao posrednika između ljudi i Boga. Javljaju se i zaštitni medaljoni i amuleti poput brevara koje bismo zbog značenja koje imaju kod nositelja, također mogli smatrati odrazom poganskih vjerovanja. Ovi su predmeti štitali od uroka, vještica, bolesti... U arheološkome pogledu, dokazom ovakvih vjerovanja su i devijantni ukopi. Pokojnici za koje se smatralo da su vampiri ili vještice, bili bi pokopani na trbuh, na njih se stavljalo kamenje, bili su vezani i slično. Upravo se zato zbog svog popularno-znanstvenog karaktera ovdje nastoje prezentirati neki arheološko-numizmatički izvori poganskih vjerovanja ljudi ranog novog vijeka na hrvatskome prostoru.

4. Pokretanje prirodoslovne informacije

(Martina ŠAŠIĆ)

Danas u antropocenu, u novoj epohi nastaloj čovjekovim djelovanjem, a koja je karakterizirana globalnom promjenom klime i izumiranjem vrsta, više nego ikada pojavljuje se potreba za pokretanjem informacija pohranjenim duboko u prirodoslovnim zbirkama. U radu će biti riječi o dostupnosti, interpretaciji, pokretanju i korištenju podataka iz zbirke na primjerima iz prakse Zoološkog odjela Hrvatskoga prirodoslovnoga muzeja, i našim nastojanjima u doprinošenju zaustavljanja negativna utjecaja čovjeka na prirodu i priključivanje u europske inicijative. Također ćemo se osvrnuti na postojeće standarde u radu s prirodoslovnim zbirkama, o mogućnostima uklapanja u hrvatske muzejske standarde te o potrebi ili ne digitalizacije cjelokupnog fundusa od 1,5 milijuna predmeta.

- PAUZA:
10,00 – 10,20

2. PANEL:
10,20 – 11,20

ČITANJE I TUMAČENJE

5. *Za ljubav, ne za mržnju ja sam rođena*

– Izbor pisama iz Istorijske zbirke Arhiva SANU u Beogradu

(Ivana SPASOVIĆ)

U okviru Zaostavštine patrijarha Germana Anđelića (1822-1888), koja se čuva u Arhivu Srpske akademije nauka i umetnosti (ASANU), nalazi se i poseban deo koji čine dokumenta, rukopisi, fotografije, sudski predmeti i pisma dr Milana Dimitrijevića (1844-1901). Dimitrijević je bio profesor istorije u Gimnaziji u Sremskim Karlovcima, političar i odani saradnik patrijarha Germana, posvećen i uticajan na mnogim poljima, u isto vreme ugledan i osporavan. U obilju njegovih pisama, izdvajaju se ona koja je pisao svojoj ženi Anki. Iz njih se nazire čovek tananog kova, sa jakom potrebom i umećem da rečima izrazi ljubav i druga osećanja.

Nekoliko godina i decenija kasnije, nastajala su pisma Isidore Sekulić (1877-1958). Pored onih koja se nalaze u Zaostavštini ove spisateljice, ta pisma se čuvaju i u drugim fondovima ASANU. Neka od njih su tek nedavno otkrivena i rasvetljavaju do sada nepoznatu Isidoru. U tom smislu posebno su zanimljiva dopisivanja s dr Vladimirom Aleksićem i dr Milanom Grolom.

Ovo izlaganje je pokušaj da se u jednu ravan postave dva senzibiliteta i dva vremena, povezana osećanjem snažne ljubavi i brižljivo odabranim rečima da se ona iskaže u pismima. Zajedničko

im je i to što su nastajala u danima kada su i Milan Dimitrijević i Isidora Sekulić bili ophrvani uvredama, nepravdama i neizvesnošću, te otuda naslov iz čuvene misli Sofokleove Antigone.

6. Korespondenca Fidelisa in Jožefine Terpinc (1823–1875)

(Nataša BUDNA KODRIČ)

V svojem prispevku bom obravnavala korespondenco kot vsestranski zgodovinski vir, ki odkriva in prikazuje čas, v katerem je nastala, na najbolj neposreden način. Odkriva nam tančice nad dogodki in ljudmi, ki so mogoče že potonili v pozabo, ter prinaša nova dejstva oz. razkriva zmote o preteklosti.

Fidelis Terpinc (1799–1875) je bil eden prvih industrialcev na Slovenskem. Rojen je bil v Kranju. Poročil se je s hčerko iz bogate meščanske družine steklarjev Češko (Zeschko), Jožefino (1805–1885) in se preselil v Ljubljano, kjer je kupil gospostvo Fužine (Kaltenbrunn). Jožefina je veljala za zaročenko Prešernovega prijatelja Andreja Smoleta.

Dopisovanje med Fidelisom Terpincom in njegovo ženo Jožefino ter njunimi sorodniki, prijatelji in poslovnimi partnerji je potekalo med leti 1823 in 1875. Objavljen je prvi del pisem, t. i. "primarna" (družinska) korespondenca, ki zajema 211 pisem iz obdobja 1825–1858. Glavni korespondenti so poleg obeh zakoncev še njuni starši Blaž Terpinc (1759–1836), Franc Češko (1763–1843), Terezija Češko, roj. Ogrin (1771–1831), Jožefinin brat Valentin Češko (1807–1885), njegova žena Ana (Nina), roj. Hermann (1817–1893) ter Terpinčev prijatelj Janez Nepomuk Urbančič in njegova žena Jožefa, sicer Terpinčeva sestrična. Slednja sta bila starša prve slovenske pisateljice Josipine Urbančič - Turnograjske (1833–1854).

Vsebinsko so pisma zelo različna. Pisma zakoncev so na začetku ljubezenska, pozneje pa seveda tudi bolj intimna kot ostala. Nekateri od dopisovalcev namenijo več prostora opisovanju dogodkov in okolice, drugi bolj vsakdanjemu življenju, novicam, obrekovanjem pa tudi zelo intimnim dogodkom (npr. porodu). Poznejša pisma imajo bolj poslovno tematiko; iz njih izvemo veliko o tedanji trgovini, cenah, poslovnih potezah, tudi o najnovejših strojih v kmetijstvu in industriji, gradnji na Terpinčevem posestvu Fužine ipd. Omenjenih je nekaj pomembnejših gradenj v Ljubljani, npr. gradnja Kazine (1836–1838), Alojzijevišča (zgrajen 1846), železnice (zgrajena 1849). Veliko izvemo o vsakdanjem življenju: boleznih (npr. ob izbruhu kolere poleti 1836), smrti someščanov, ljubezenskih razmerjih, o prehrani, o gojenju rož in zelenjave, živalih na Fužinah in v Ljubljani (v modi so bili hermelini, kanarčki, pavi...), pa tudi o uporabi slovenskih (striček, tetka, kolina) oz. slovanskih izrazov (bora, kukuruz). Osebnost pa so mi bile izjemno zanimive poslovne in osebne povezave med celotno srednjo Evropo, Balkanom in zahodom (Nemčija, Italija).

Korespondenca zakoncev Terpinc pa je pomembna tudi iz vidika verodostojnosti dogodkov oz. dejstev. Tako se je izkazalo, da je Fidelis Terpinc prišel v Ljubljano zaradi poroke z Jožefino in ne, ker bi želel začeti poslovno kariero v večjem mestu. Pozneje so predvsem literarni zgodovinarji postavljali obstoj "Terpinčevega salona" v Ljubljani v precej zgodnejšo dobo, kot je v resnici obstajal. Tretja netočnost pa je poimenovanje Jožefine Terpinc za "Fino", kar se je izkazalo za povsem netočno; tako se je namreč imenovala njena vnukinja Jožefina Baumgartner.

7. Primer uporabe programa Transkribus:

poenostavljeno transkribiranje pisane gotice

(Jože GLAVIČ)

Transkribus je programsko orodje, razvito na Univerzi v Innsbrucku v okviru evropskega projekta READ, katerega cilj je narediti arhivsko gradivo bolj dostopno z razvojem ustreznih orodij in tehnologij. Sam namen orodja je avtomatizirano prepoznavanje ročno zapisanih

dokumentov. Njegova uporabnost pa se izkaže predvsem v primeru, ko je potrebno transkribirati večjo zbirko ročno pisanih dokumentov (od listin do pisem), katere se hranijo predvsem v arhivih, najdemo pa jih tudi v knjižnicah, muzejih in ostalih sorodnih institucijah. Samo orodje ponuja avtomatizirano obdelavo dokumentov, predvsem pa prepoznavanje ročno pisanih tekstov, analizo postavitve teksta ter tudi samo optično prepoznavanje znakov (OCR). Orodje je bilo uporabljeno na primeru delne Korespondence Jožefine in Fidelija Terpinca (1825-1858) objavljenih v Virih 41, 2018, Ljubljana. In sicer so bili v programu združeni digitalizati dokumentov in ročno transkribirani prepisi. Program in uvoženo gradivo se je nato uporabil za usposabljanje tako imenovanega HTR modela, kateri se lahko uporabi za avtomatsko in pohitreno transkribiranje preostalega dela Korespondence družine Terpinca. Namen tega članka je predstavitev način uporabe programa, proces izgradnje HTR modela na primeru Korespondence Jožefine in Fidelija Terpinca, za namene poenostavitve in skrajšanje procesa transkribiranja gotične pisave.

8. Otrovne knjige - skriveno blago i opasnost svjetskih knjižnica

(Magdalena KULEŠ)

Želja za čitanjem i proučavanjem fragmenata srednjovekovnih rukopisa koji su korišteni kao knjigovežni materijal u 16. i 17. stoljeću, rezultirala je kemijskom analizom četiriju knjiga iz 16. i 17. stoljeća. Tri knjige nalaze se u knjižnici Sveučilišta Južne Danske, a jedna se nalazi na lokaciji Smithsonian Libraries, Washington, D.C. Naime, proučavanje latinskih tekstova na koricama knjiga otežavao je sloj zelene boje. Početna ideja o primjeni metoda kojima bi se mogla postići čitljivost tekstova, dovela je do nevjerojatnog otkrića. Naime, sloj zelene boje, između ostalih kemijskih elemenata, sadržavao je i arsen. Pitanje sastava zelene boje kojom su prekrivene korice knjiga, njezine izvorne svrhe, povijesti izvora prekrivenih takvom bojom, te izazova prilikom rukovanja i dugoročnog očuvanja istih, od potencijalne je važnosti za akademske i nacionalne knjižnice, arhive i muzeje.

- PAUZA:
11,20 – 11,40

3. PANEL:
11,40 – 12,40

ARHIVSKE (PRI)POVIJESTI

9. Kulinarika v arhivskih virih Zgodovinskega arhiva Ljubljana

(Dunja MUŠIČ)

Arhivski viri nam nudijo zanimiv pogled v svet kulinarike. Delo arhivista smo v arhivu širši javnosti predstavili v povezavi s kuharsko tematiko preko filma in konkretnije preko receptov v rokovniku. Arhivski kuharski rokovnik zajema ščepec receptov, ki jih hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana. Stare kuharske knjige nam ne pomagajo le pri pripravi jedi tistega časa, ampak nam ponudijo tudi neposreden vpogled v prehrano naših prednikov. Transkripcije, prevodi in povzetki vsebinsko dopolnjujejo film iz arhivske Filmoteke. Hkrati spoznamo, da poklic arhivista zahteva široko paleto veščin, detektivsko žilico in nenehno pridobivanje širokega znanja z različnih področij. Vsak arhivski dokument je odličen vir novih spoznanj, vendar vedno tudi vir novih vprašanj.

10. Kako i koliko stvarnost iz arhiva može da utječe na oblikovanje (pri)povijesti?

(Ema i Dina PAŠIĆ)

To je pitanje na koje bi se teško moglo odgovoriti bez sustavne analize višedimenzionalnih okolnosti na temelju kojih se stvara iskustvo povjesničara. Ta su iskustva svakako različita, ali gotovo svi povjesničari tijekom rada u arhivu dijele slične ili iste probleme. Arhivi nisu samo mjesta gdje povjesničari mogu pronaći odgovore na određena pitanja, nego mjesta gdje mogu postaviti nova pitanja. Ovisni kako o samom arhivskom gradivu, tako i o arhivistima, povjesničari pri oblikovanju (pri)povijesti moraju biti svjesni složene stvarnosti iz arhiva.

Ta stvarnost je između ostalog bitno oblikovana onime što se zove povijest arhiva i kao takva bitno utječe na oblikovanje (pri)povijesti.

Na arhivske dokumente ne treba gledati isključivo kao na povijesna svjedočanstva, već kao i na svjedoke jednog vremena. A stvarnost iz arhiva pokazuje da uređenje arhiva diktira koji će svjedoci moći posvjedočiti. Svakako, to ne treba shvatiti kao destruktivno za oblikovanje (pri)povijesti jer je svakako upitno koliko je uopće toga sačuvano, ali treba prihvatiti kao stvarnost iz arhiva koje povjesničar mora biti svjestan.

11. Gradivo zagrebačkoga Gradskog redarstva kao izvor za povijesna istraživanja

(Katarina HORVAT)

Gradivo nastalom radom Gradskog redarstva (Gradskog satništva, kasnije policije) može poslužiti kao izvor za istraživanja povijesti zagrebačke svakodnevice, stanovništva, kriminaliteta itd. U radu će se navesti u kojim se ustanovama, arhivskim fondovima i njihovim cjelinama može pronaći gradivo nastalo radom Redarstva u razdoblju oko 1880. – 1910. Analizom sadržaja ovog gradiva predložit će se povijesna istraživanja za koja može biti od koristi. Skrenut će se pozornost na sadržaj koji pružaju dokumenti kao što su redarstvene prijave i obavijesti o potragama u kojima se, među ostalim, mogu pronaći podaci koji opisuju vanjski izgled, imovinsko stanje, porijeklo kao i fragmente iz osobnog života ljudi, često pripadnika nižih slojeva stanovništva.

12. Lječilište Brestovac – odjek zaboravljene prošlosti

(Lucija PRUSAC)

Lječilište Brestovac, otvoreno 22. svibnja 1909. godine, bilo je prvo specijalizirano lječilište za tuberkulozu u jugoistočnoj Europi. Od ljubavne priče do ratnih tragedija, povijest Brestovca je bogata. Danas je do relevantnih stručnih informacija o tom objektu teško doći, te se u ovom radu za izvor koriste arhivske fotografije i razglednice objekta s početka 20. st., nekoliko arhivskih brojeva stručne medicinske literature, par spomena u djelima književnika koji su boravili u samom lječilištu i monografija izdana na 30. obljetnicu otvorenja. Lječilište je uz prekide, bilo aktivno do 60-ih godina prošlog stoljeća, ali od Drugog svjetskog rata izvora ima još manje - nekoliko usmenih predaja i knjiga o zbivanjima neposredno po završetku rata. Cilj ovoga rada jest spojiti spomenute izvore i iz njih pokušati izvući relevantne i što točnije informacije o objektu koji je dio kulturne baštine grada Zagreba i izvor za povijest zagrebačkoga zdravstva.

POPULARIZACIJA, DOSTUPNOST I DIGITALNO

13. Arheologija i popularizacija znanosti kroz rad neprofitnih organizacija

- primjer udruge ZipArh

(Dalibor BRANKOVIĆ i Franka OVČARIĆ)

Udruga Centar za znanstveno-istraživački rad i popularizaciju arheologije ZipArh, mlada je udruga nastala organizacijom nekolicine studenata arheologije s Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu početkom 2018. godine s ciljem zaštite i promocije kulturne baštine Republike Hrvatske. Glavni cilj udruge je organizacijom arheoloških istraživanja, manifestacija, predavanja, izložbi, igara i drugih aktivnosti utjecati na razvoj civilnog društva te učiniti arheologiju, povijest, etnologiju i druge srodne znanosti pristupačnije i zanimljivije široj javnosti ali i znanstveno-istraživačkim radom doprinijeti novim saznanjima u područjima spomenutih znanosti. Kroz ovo predavanje javno će se predstaviti nastanak udruge i dosadašnji rad u kratko vrijeme njezinog postojanja kao i budući planovi, suradnje i projekti.

14. Hrvatska baština u digitalnom okruženju:

novе mogućnosti predstavljanja arhivskih izvora

(Vlatka LEMIĆ)

Suvremeni programi i aktivnosti na području kulturne baštine sve su više usmjereni na suradnju, umrežavanje i razvoj zajedničke informacijske infrastrukture, kao i na komplementarno povezivanje informacijskih i baštinskih ustanova, kako međusobno, tako i sa stvarateljima i zajednicom u kojoj djeluju te ciljanim korisničkim skupinama.

Izlaganje će prikazati aktualnosti iz europskih projekata i praksi te programe i iskustva hrvatskih baštinskih i kulturnih ustanova kroz njihove tekuće aktivnosti i inicijative u digitalnom okruženju. Naglasak je aktivnostima posvećenima razvoju publike i inovativnom pristupu istraživanju povijesnih izvora omogućavanjem njihove on-line dostupnosti, kao i na mogućnostima umrežavanja i predstavljanja arhivskih zapisa u različitim digitalnim repozitorijima i suradničkim platformama.

15. Stecak.map:

projekt digitalnog popisa i registracije stećaka u Bosni i Hercegovini

(Gorčin DIZDAR)

Cilj projekta "U kamenu uklesano" je povezivanje mladih u Bosni i Hercegovini kroz zajednički rad na proučavanju, zaštiti i promociji kulturnog naslijeđa. Fokus leži na srednjovjekovnim nadgrobnim spomenicima – stećcima, koje nalazimo u gotovo svim dijelovima Bosne i Hercegovine (ukupno preko 60.000). 24 nekropole stećaka upisane su na UNESCO-ovu listu svjetskog naslijeđa, ali većina ih je u veoma lošem stanju. U sklopu projekta, timovi mladih iz pet općina (Posušje, Trebinje, Stolac, Foča, Travnik) radi na registraciji, istraživanju i mapiranju nekropola stećaka u svojim općinama. Rezultat projekta bit će publikacija, dokumentarni film i web-stranica koji će biti predstavljeni na završnom događaju u Sarajevu i nizu manjih događaja u lokalnim zajednicama. U toku projekta, mladi će upoznati vršnjake iz drugih krajeva Bosne i

Hercegovine, naučiti kako se organizira i provodi istraživanje i planiranje događaja, te postati kvalificirani vodiči za vlastito kulturno naslijeđe. Projekat provodi Fondacija "Mak Dizdar", u saradnji sa pet lokalnih koordinatora u svakoj općini i timovima lokalnih volontera.

- PAUZA:
13,45 – 14,00

OKRUGLI STOL:
14,00 – 14,45

16. Dostupnost izvora svim društvenim skupinama s naglaskom na osobe s invaliditetom

(Marinka BAKULA ANĐELIĆ, Branimir ŠUTALO i Vojin PERIĆ)

MODERIRA: Vesna LEINER

Dostupnost je kulturno načelo koje utječe na svakodnevne aktivnosti pojedinca s aspekta privatnog i javnog života te zato zahtijeva integrirani i međusobno povezani pristup raznih dionika koji djeluju u sinergiji u našem Gradu, Hrvatskoj i šire.

Pokušat ćemo odgovoriti na neka pitanja, primjerice: Što je po pitanju dostupnosti kod nas učinjeno? Mислеći pri tome na: fizički pristup, pristup informacijama i komunikaciji, društveni pristup te ekonomski pristup. Jesu li donošenjem zakona riješeni problemi? Je li potrebno stvoriti svojevrstu mrežu kulturnih i obrazovnih ustanova, udruga osoba s invaliditetom, predstavnika akademske zajednice i kreatora politike koji će zajednički donijeti smjernice pristupačnosti u institucijama i ustanovama.

Cilj ovog razgovora je ukazati na važnost uključivanja svake osobe pojedinačno, s obzirom na različite potrebe i mogućnosti, na samostalan i siguran pristup svim ustanovama i njihovim sadržajima u kulturi, znanosti i obrazovanju.

- PAUZA:
14,45 – 15,00

5. PANEL:
15, 00 – 16, 15

MUZEJI U NASTAJANJU

17. *Čuvam ovu staru gramofonsku ploču da me uvek podseća zašto sam danas ovakav kakav sam*

(Miroslav CVETKOVIĆ)

Ideja o osnivanju Rok muzeja u Beogradu nastala je 2015. godine. Doneli su je i ostali joj verni do danas, Miroslav Cvetković, muzičar, član grupe Bajaga i Instruktori, i Goran Lončar, pravnik u penziji, veliki ljubitelj muzike i entuzijasta. Inicijativa je od početka veoma dobro prihvaćena od svih aktera koji bi mogli da pomognu u njenoj realizaciji, ali nažalost, do sada nismo uspeli da nadujemo odgovarajući prostor za Muzej. Odlučili smo da napravimo mobilnu postavku i

organizovali oko 20 veoma uspešnih izložbi u skoro svim gradovima Srbije iz kojih su potekli značajni umetnici popularne kulture. Te izložbe su bile i prilika da sakupimo artefakte koje su nam uglavnom poklanjali, ili ustupali na korišćenje, kolege muzičari i njihovi prijatelji. Oni dele naše uverenje da je neophodno da se sačuva od zaborava veoma bogata i vredna istorija naše popularne muzike i umetnosti uopšte. Na taj način smo sakupili veliki broj starih instrumenata, aparata za slušanje muzike, raznih formata nosača slike i zvuka, ogromnu arhivu fotografija, časopisa, knjiga pisanih na temu R&R, veoma zanimljivih modnih detalja i radove poznatih likovnih umetnika.

Podjednako važna sfera delovanja su edukacija i kulturni programi koji bi se odvijali u prostoru Rok muzeja. Sala kao sastavni deo muzeja bi mogla da bude i koncertna, pozorišna ili studio za snimanje kao i prostor za vežbanje. To bi obezbedilo samoodrživost Muzeja i mogućnost njegovog razvoja.

Prvobitna ideja je bila da Muzej bude regionalni. Nakon početnog entuzijazma, shvatili smo da je to preveliki posao za ovako malu organizaciju, ali i da je izvrsna prilika za saradnju među sličnim udruženjima ili muzejima. Primer je poziv za gostovanje u Muzeju novije zgodovine Celje gde će pored beogradske postavke biti predstavljen i deo slovenačke rok istorije.

18. Neravnopravni odnosi između gradskih i privatnih prostora kulture

(Valentino VALJAK)

Kulturni identitet Hrvatske na početku prošlog stoljeća kroz automobilističku kulturu prezentiranu u Muzeju Budicki predstavlja turističku atrakciju i pruža novi pogled na grad koji je od početka motorizacije bio dio razvijenog europskog društva i svih društvenih tokova koji su proizašli iz novog poretka.

Muzej Ferdinand Budicki ima namjeru postati centralno mjesto okupljanja i druženja za hrvatske klubove starododobnih automobila i motora, a poseban naglasak bit će na učenike osnovnih i srednjih škola koje će kroz metodičke radionice prilagođene različitim uzrastima, te zabavu i igru spoznati jedan egzotičan dio nacionalne povijesti.

Jedan od glavnih ciljeva Muzeja automobila Ferdinand Budicki bit će osnivanje Društva za proučavanje povijesti automobilizma u Hrvatskoj, koje će se baviti prikupljanjem i arhiviranjem građe, održavanjem raznih tematskih predavanja i na koncu tiskanjem novih monografija na spomenutu temu.

Muzej Ferdinand Budicki 2018. godine preselio se u Shopping centar Westgate u Zaprešiću budući da mu je u Zagrebu uskraćen gradski prostor, a izostala je i podrška gradskih političara kao i primjerena financijsku pomoć. Samo nekoliko mjeseci kasnije nakon selidbe u ljeto 2018. godine otvaramo Muzej automobila Ferdinand Budicki u gradu Skradinu. To je ujedno prvi muzej tehničkog karaktera u Dalmaciji.

Uz ova tri prostora uredili smo i Muzej oldtimera Presečki u Krapini.

- PAUZA:
15,30 – 15,40

19. (Samo)održanje ili nomadski život AKM ustanova?

(Martina KRIVIĆ LEKIĆ, Miroslav CVETKOVIĆ, Tone KREGAR, Valentino VALJAK, Luka VEVEREC)

MODERIRA: Branka MOLNAR

Zgodovinski arhiv Ljubljana obavještava slovensku javnost da mora do lipnja 2020. napustiti svoje poslovne prostore u ljubljanskoj Gradskoj vijećnici (Mestni trg 27) i u susjednoj zgradi (Ciril-Metodov trg 21). Spomenuti su u vlasništvu Gradske općine Ljubljana, koja je Zgodovinskom arhivu ljetos otkazala najamnu pogodbu za uporabu tih prostora, koja je bila sklopljena za neodređeno vrijeme. (28. studenoga 2019.)

Citat koji zvuči pomalo nestvarno, lajtmotiv je za saziv ovog Okruglog stola. Najvećem slovenskom regionalnom arhivu prijete deložacija. Nedavno je trajno zatvorena ljubljanska Knjižnica slovenskog Instituta za noviju povijest. Je li to pojava koja se očituje samo u susjednoj Sloveniji ili je problem širi? Kako spriječiti administrativne vlasti da se maćehinski odnose prema postojećim ustanovama kulture? Kako postići da se nađu adekvatni prostori za muzeje u osnivanju? Kako, zapravo, podići svijest o potrebi čuvanja baštine?